

פערזענליכע היגענע.

לְאָמִיר הַאֲלֵטֶען אַחֲדוּת. (*)

באר דעם בלויזען האונט צו שפּרע-
מין פון קאנקאטאציען, מוזען שפּרע-
דעלט זייערען און א שפּרעכונג אים-
צוגעבונדן א קעגל פון לעבעדיגן קרעכט.
נור דאן העלפן מיר דערגרייכען די
זילע קרעכט און שעהנעס פון טעג-
ליכען לעבן.

אונזער שטעלונג צו דער נעווערסטער
דערפאר נישט ווען געטענהט—זי מוז פא-
רשטען הערן. מען דארף נישט בליי-
בען שטעהן ביי דער פערסענלעכער פון
קאנסטאנצין אדער אינזשעניערסע, א-
דער מיר דא-פארן מיר שטענען צו
דער שטענענע פון אונזער קאמפא-
ניענע אין נישט די שרעק פאר
געטענהטעם — דאס איז ענטקלונג
אין זיין פון די אטעלונג גרופען. אונ-
זער בעסער דארף נישט ווען היינצו-
שטענענענען מיר קענען אויסהאל-
טען. ניר זיין חסם מיר קענען אונזער
קענענען פערסענלעכען. אונזערע נע-
גירחטעם — אורעאלען, העלען האבען

יי יודושע פאליטיק. צו קאנזל און
 יארגען מיר יעצט ארגומאנטירן און
 עסס ארעו שלס אונזערע פארשטעלער
 ארגומאנטן, עסענס גרעסטע פאליטישע
 חכמה בעלמאקס פון — אפאטלעזן
 ייד פון פארער, נור אארמזען פון מען
 יעצט ווד אלען און אינז יירען דער-
 מאנען און אינז עסס צווארפען... צו
 דעסט דאס גישט משוט נערדעט, איז
 אלעס מצדוק וזן את הדנק אין צו
 קאנזל מיר יירען דעס יעצטיגע עקס-
 אטמאספער חירבן מצדוק וזן און חזר

מור טוען ויד נאמן קלר, טאכען
 זיין פאר אונגעווערן חובבינעם עס וועל
 נישט ווען צו האבען א צעהלריכערע
 יודישע רעפערענצמאן, איז אבער
 געפערטער חובבינער די איינע פון
 אונזער פארשטענדעדיגסטע זיין געזען
 זיין אהרות און פאליטישע שטופה.
 מור טוען וך לכהחיה קלר טא
 קען, אז די יודישע רעפערענצמאן, פון
 געהערט זיין וועל נישט ווען, וועל וו
 זיין געשטעקט פון א אומער אלע
 געהאנגענע גרויסע צאהל, נאר דער-
 קען פארן אהרות, און ביים אהר יא-
 נעם פאליטיק, קען אונז פארן שערען
 ארגענען.

מיר טוען זיך קלאָר מאַכען, אז עס
אנדערעס זיך הויפטזעכליך אין דער
ישיבה, אז עס דערפֿר געט חרם חזרען

וואס געהערט, וואס געזעהן

ענט איהר געהעלפען מיט דעם
לייטוויס'טען קלעפן זיך אין הארצען.
ו איהר זענט מלא חסד ועז, נאך
זיין א סוף איך זאל הייך נישט
סכרן, הייזרם נישט דעם און מיין
זיכטנבע, איך זאל נאך צו דער גע-
גענהעם אהר דערמאנען, אז קיים
זיך נאך געהענען און אמערקע שטא-
נען הייזער, א שטוקלעך אהר פאר
זיכטליכקע האט איהר נאך געמאכט
פלייערן מיין — הויפט דא.

כלל החוקים: מעטראט אמר, מא-
עד דעם, און, איזער האט מורא, און
זיך העלען: בלעבען בעזן בלי דועה,
ארום הען יערער נאל זין אויסרוכ-
טן מיט זין נעאססן, העלט ער נישט
גען קען פערזונלעך, נישט מיט, און
זיך פערזעלען, העלט מאקו געגען
סען, געזען אויך יעדענעם העלט
זען אין ארונג.

חאהר-מאנעווערס.

בעת עס איז צום גוטן נאכאמט,
דער די וועלכעס הערשונג, הען דער
יומער, חז"ל נאכאלע האט, נא-
פערשעס, אנדער רוסלאנד און פוי-
זן איז דער נאען צרות, אנדער דאך
נאען מיר פאר נאען פון פערשער-
שלעך און פערשענליך, האט העכער
העלען.
דאכט ווי און פלוג, או דאס איז
דערשענע, דער, האלעלען, די פון
האט דאס דעם דעם אונטערזעהלען
עס העלען, העלען די אלעס, או-
ועל פערשענליך, דעם אינעם-
פערשענליך.

צפון הארץ אחר ש רמון נעלה אל
 יום-כפור או דרך מכפר דן
 וות שבין ארם למקום, שער
 קמח גושם או דן עבירות שבין
 לחבירו או שאלו דרך יום.
 ת אוך נישט מכפר, מא האם

[illegible]

הען די קוקט ווי צו די אונ-
ערשטלינגען פון די פערשערענע
שולמוסע ריכטונגען און וואנדער-
אפמאלע פראגמאנטיקע, הען די
קוקט ארען צווישן מיעטער און עסק
העסע, א דערשט האנדעלט ווי פלל
שט אין דיר און אין דער עקוויסענץ,
א הענדעלט ווי הענען דעם אפער
נער העסע ווי דעפוטאט פער נישט,
א ער שטענען פערשערענע ער ווי
פלו מוטן מיעטעל, אויב נישט מאכט
א בעלע פער דעם, און מען קאן
שט נאך מוטן די יענע פאר ווי
א פערשערענע, פערשערענע.

עם איז נישט קיין פראנץ פון פאלק
ה' פון יתרים, עם און אונזערער
זיין קינסען, טאג, עם העם כלי.
ישט אן דאס פאלק העלם, אז עם
קומט פאר זיין פערזענלעכע און
העללע העם זיך טרום, אז פון דו

[illegible]

דר אויס פון זי און ווערט און אונז
 פאל וועל נעמען פון דו אלע זענען
 אים איהר האט צוגעזען דעם האלץ
 פון דער רעווינינגס וועט האט מען
 זען איר צענעווייזן צו צוגעזען פער-
 נענען הנה'ת, און וועט מען
 לעזן האנדלען, מענען אויסצושניידן
 א שטער שייף און מיר האבען
 איר און מונט געמאכט, האט אונז
 א צעזער בעלד האט מען ויר גע-
 זעט, צו דעם און געשט מעהר און
 וועל מענער, און דא און מען אויסען
 א כאפען דו שטעלד און מעהר גער-
 אט.

הכלל דין גנובץ העלם, דין ופגע-
גנובץ דעם קרעטאנאנץ העלם און מלא
קר, מלא חנופה און אייב מען פאכט
די א שמחכל, מען וואגט דיר עפס
ה דאן גלויב נישט, עס און נישט
עבר ווי א העלל פאנעה.

אונז אבער אנדערע געשטערן: פאר
א סך מענטשן און דער סאטמאר
א סענאטציע, א גערויטונגס - פאפל
פאר דו נערען. מען געניסערט זיך
פאר דער עצהנער און שטארקער קראפט
פון אהענצליכע מענטשן און דו עצה
און דו צושווער ביי א סאטמאר-פעסט
און תפוד גרעסער פון דער עצהל-אני-
עלעגהמער.

מען קען אבער פאסטשטעלען אז
 געוואהלטע-געזעגונג האקסט ויך פו-
 גאנדער און דער פאלט און די פער-
 גומערסיונג מיט געוואהלטע פרא-
 גען הערט פון טאג צו טאג אלץ גרע-
 סער. די עטמאס פאלקס-פארגעד גע-
 הארענען פארגען הייבט ויך אן צו
 פאטעלען ווי דענקסט דער געווא-
 האלטע - געזעגונג, מען הערט שוין, אז
 פאסטירום מווען פון העל-קינספלער
 געוואהלטע - יודעים הערען, און פאר
 אונז, דעקטוריום, העט מעהר געפרי-
 יגעניזען, הען מען העט ויך צו אונז
 געזען גאט אלס שוין קראנקע, נור
 ווען העט אונז געווען אלס פערמא-
 גען און מיר העלען קענען דען
 גענע, הי ער וועל דענען, כריי גאט
 ויר קראנקהטען צו פארטערן, נור
 אד מעהר געוואסער און דעמאונט-
 געווער צו פארטען.

עם דער העקסט וויד יעצט די פראגע:
אדמיתס מוז מען הוינגע לערנען צו
גוט רעדן נישט דער אונטערשט און
ער קענטער מענטשן-פערשטאנד יך.
זיין גענוג דעמיליך, האט ער השם צו
היינץ געהיט און דער נעוועמער
געמאלבער פערשטאנד נוימן, זום
אויפצושטעלן א נעוועהעמט לעהרע,
פעלער, בכדי דעם פערשטאנד גענו-
גענענען, מוז מען זעהן פֿעל הימען
און לערנען. די הימנסע לעגענס-פער-
לעמטשאטן זענען טווי קאמפלוצירט,
דאס און א גרויסליכער הימנסאפט-
ליכער פארברעמונג, שמעקט מען אקצ-
זען ווי ראטלען, מיט ארגענעלעאָנע
זענער.

נעחמץ מיר, צום בנשפיל, דאס
נעקעמץ פון עפירעמץ. דעם נע-
נאמץ מענליכען פערשטאנד שרד-
נען מיר נעהים צו אלע מיטלען און
קאמף פאר עפירעמץ, שפער נור די
דימאנשאט האט אונז די מענליכע
נענען מיט ערשטעלן די עפירעמץ
נעקעמץ.

[illegible]

דער הויכער שטערט . ראט שמועסט
און נערט שוין פונדערערגלעש און
ס'האט קובען א קעמכער, אלעס
אזא איך טראפעל צום אהניגען
גורד/הען רעכטן, צו ר' אהנשע
איר, וואו ער וועל שרענגארען איהר
ער ערשטער (און איך דו לעצטע)
צונג, וואו מען וועל פאשטומען דו
פארשטעקע נאם אלס דו, ענדור/
נאם.
פארטאמט פראנט איהר! העל איך
דו ערקלערען:

און דער ספרוֹשטאָצק נאָם אין
צוֹהאַנען די „אגודה“ אָרגאַניזאַציע.
אַם אגודה בית-הסדר, דער בית-
צב, אויך טאָגאָדא אונטערשטאָציע.
אין די אגודה - באַנק, דער פרעזעס
און דער אגודה - בנק האָיינט אויך
אויף דער זעלבערשט, און אפילו דער
פרעזעס פון דער אגודה האָיינט אויך
אויף דער ספרוֹשטאָצק נאָם, און
צוטען מען עס העט סעקורקלונגס הע-
ען פון פּאַן צענען דעם בית-הסדר.
ער די געוויסן, האט דערף וואָן און
העלפֿונגס העלפֿער, רעפּרעזענטאַטיוו
אס און אויך אויף דער ספרוֹשטאָ-
ציע נאָם אין העלפֿען די אגודה האָט
דערוועגן ענטפֿעל, העט שוין פּעטלא
זאָס מענען ענטפֿעלען העלפֿען אויף
עס צענען פון דער אגודה — אגודה.

[illegible]

לשנה טובה תפתבו!

תחל שנה וברכותיה

דאס יאהר הויבט זיך אן גוט מיט א אנגענעמען שמועס ביי א גלעזער קאווע אין קיכען. דאס געבעטס איז זעהר גוט געראטען. געוויס האט איהר עס געבאקען אויף צערעס 100%.

קאקאס-פעטס ווערט פון אנהויב ביזן סוף אויסגעארבייט אונטער דער שטרענגסטער השגחה פון הרה"ג ר' שמחה פערנקעל מסקאווינא און קען דעריבער געברויכט ווערען צו אלערליי שפייזען אפילו למחרת מן המחרת.

פערלאנגט אויסדריקליך נור **צערעס** מיט א הכשר שטעמפעל און נעמט-נישט אן קיין מינדערווערטיגע אונגע-קאנטע פאבריקאטען.

לעצטער פאנאם 9-30 שעה צו פרייטאג 27. אלעס 27. פרייטאג פרייטאג פון שבת דעם 4 און ווייטערע מעג.

Sygnal mśród burzy

מעכטיגע דראמא פון ים-לעבען אין 10 גרויסע אקטען. אין די הויפט-ראלען: **יריטן ריטש, דזשא סטוארט, נינא אלטנסקא, רטה-רטן, מ. סאנדראצקי א"א**

די פרייזען זענען ערנדידיג: אויס'ן ערשטען סעאנס 1 זל. אויב די איבריגע 1.20

פון היינט פרייטאג און ווייטערע מעג. אונגעווענליכער מעכטיגער שלאגער-פילם וועט און לעבענס-פילם **GRZESZNICA BEZ GRZECU**

ריהרענדע דראמא פונ'ם לעבען פון איאונגאריש מידעל. אין דער הויפט-ראלע **עסטער ראלסטאן**

אומשולדיגער חשד און פיהרס ויך נישט-אנשטענדיג און אז דאס קינד איז נישט קיין געוועזענע. קאסע מיט פאלשער קליינשטעלעדיגקייט. — אהעקרויבען דאס קינד פון דער אבראנקע. — אונגעווענליכער פילם-קונסטערקע-רונגס-הויז.

אויף דער סצענע: די ניי-אנגלאשירער **וואצלאו זאנאוויטש, ניוטא בארסקא** און דער ערשטקלאסיגער בארעט, **איראפא נירלס** פון 6 פערזאן.

נאוואשני 12 אלעס 12. לעצטער פאנאם 9-30 שעה. **היינא פרייטאג** און פארנען שבת. עקראן און סצענע צוואנציג! צום ערשטען מאל אין משענסטאכא דאס אונגעווענליכע פילם-קונסטערקע-סאט א ריהרענדען אינהאלט. געשטימט אויף דער וועלט-מלחמה א. מ.

Pożar świata אויב דער סצענע: ניי-אנגלאשירער רעזי-אנאמאבל: מעפאליני? רוצינג יאבראנסקא. ז. און מ. גאראנא (באלעט-פארל).

יום-כפור אין משענסטאכא.

צו 55 גורו זענען די שווערע גע-הען איבערשולט פון מחללים, אזוי אן זייער העכען געמוט דאזענען אין די קארירערע.

אין דער שטאט-שוהל האט זעהר שעהן געראטעט דער חן' באראש סימן נפ אנאשירערען בשר.

אין דער געזען סטאנאנע האט גע-דאזענט קאנפאר ח' פלעל מיט זיין גלעזערען בשר אונטער דער בלי-פיהרונג פון געקאנטען דיוונקעס ח' ואס.

בכלל האט זיך היי-זעהר געמערקט א גרעסערע פערזאנלעכקייט פון די יודישע יונגע צו דער שוהל און צום יום-כפור.

אין די חזירים שטיבלעך זיין אויך אין די סניגים האט מען געזען די העסקות געלעבט א שווערע העכען די קינפאנען האלען, אבער צו קען ער-פער דיסקוסיעס איז נישט דערשטענען. דער טאג איז געווען א גוטער טאג און די מחללים האבן זיך דער-קייט מיט דער קהלעך לויט האט דערמונטערט ווערען פערזאנלעכע הערער.

זי זעהען היי - יאהר פאר א פרייען, שווערע ווינטער

די אפגעזעהען מעכטיגע-שלאגער סטאנאנע און ספעציעל די דעמא-ווערען פאר די חזירים האבן דער-הען געקומען מיט אמאל און זיין זעהר א שווערע.

זי זעהען פאר, אז אין לופט-פאר-העט שוין דער חונטער זיין א בער-פערדער.

פיר מונען הארמען און זעהען. **נייע פאנאם-מאקען**

די מעכטיגע-לעבונג האט געקומען א מוטשילונג פון פאנאם און מעלער-ע-ען - מינסטעריום, און העלערע עס הערט געמערקט, אז און קוהען זי-לען געלעבט הערען אין פערקעהר גלע-פאסט-מאקען און דער הערט פון 5, 25 און 30 גראשען.

די שטערקע הערען ארויסגעלאזט און צוואנגענאנג פאר דעם חונטער-הע-רינגער איהר-צום פאנאם געמערקט-ווייטשאנער און צווייג דעם העלען זי אויך אויסגעלאזט הערען מיט א געהעריגען פאנאם.

ס'ווערט באדער געזוכט קוואליפירטע פלעכער - ארביי-טער אין געהילפטן

וויך מעלערען שבת-צו-נאכטס און וואסאט א גאנצען טאג צו **צ. גאנשער-ווייטש דאמבראווסקי 7.**

SYPIALNIA z jednym pokojem do odstąpienia wiadomość Piłsudskiego 11 GĘBARSKA.

גדבות אין רעדאקציע: אויף דער וואוינונג 2 וואסעס מ. ל. 2 וואסעס ש. ג. פאר בית לחם מ. חונטערען 5 וואסעס.

פון י. מ. ס. פ.

די לעכטשטעלען פון י. מ. ס. פ. האבן געהאט צו פערזענלעכע דעם לעבען חורש עטליכע נומער רעזול-טעטען.

די לעבען דורך די פערזענלעכע לעכטשטעלען קאפערען, האט זיך גע-גען ויך פערזענלעכע פאר די געסע-הינגע פוילישע לעכטשטעלען, האבן געווען, אז די לעכטשטעלען פון י. מ. ס. פ. קען מען פערזענלעכע צו די געסע. גוט האבן ויך פוילישע-היסטאריע, דער קייטש, ארבעט, יוד-סעוואש און כהנא, פון העלעך העס-בער, האט דערנעבן דעם שוועסטען דעוולטעט.

העכערע און דיך האבן ויך זיך געשטעלט אין לעכטשטעלען קא-פערען און וואוינען (עצמערע שלעזיק) האט עס האבן נאכאל גענומען די געסע יודישע לויטער. זי האבן דערנעבן די ערשטע ערשטע און לויף 1500, 800 און 3 קט.

Maszyn wysoce cenionym Szan. Klijentom życzy

wesołego, dobrego i zdrowego

Nowego Roku

Eryk A. Kollontay Fabryka Chemiczna Katowice-Brynów

Kollontay z pralką

Mydło

IV 159.

פון די געלערע, העלעך זענען גע-שומט געווען דורך דער רעגירונג אויף צו געשטעלען ארבעטסלויזען. די ארבעט האט זיך אנהייבען און העט דויערען איינציגן שטענען.

שיעור נישט אומגעקומען ביי א ערקערטערער דאקטאר.

מאנשאט און דערפאר ע 5 יום. ציפור און אין דער שטאט האט פאר'ן געהעבט פון פרוי געמערקט-געקומען א שרעקליכער צוואנגענליך. האט האט ארויסגעווען געשרייען און פאסטען צווישען די אנגעקומענע און פרוי ג. און געהאלען און חלילה. פאר א האלבער שעה פרוהער און פרוי ג. ארויס און גאט ארבעט עפען דאס געשעפט, איבערגעקומען און דער האוינונג איהר אפגעזיגן 14 יערווען ווען יצחק, א שולער פון 4-סען קלעט יודישען געמאכט, און פלוצלונג און מען אויך געקומען וועגן, אז איהר ווען געווענענען גע א עלעקטרישער דראקט און אויפן שטע געהאלען פויל.

די דעווען שרעקליכע ירושה האט ארויסגעווען אין דער גאנצער אומ-געזענער א געהעריגען סאטעל, און די גאט און געהען שווארץ פון מענטשן. מור האבן געשטעקט אונזער רעפאר-פער אויפ'ן שטע פון דער געשעה-ניש, און ער האט זיך דערמאנט קודם 55 אז דער יונגעראן לעבט, עס האט געלונגען איהם צו דערשטענען, און דאן און ווען און פערזענלעכע לויט פאלגענדיג:

אויפ'ן הויף זיין פרוי ג. האוינט הענגט איהר א אונגעווענליכע עלע-פרישע דראקט, און דער יונגער יצחק האט אדורכגעקענדיג נישט חילענדיג אונגעווענליכע דעווענען דעווענען דעווענען און ער און עלעקטרישע געהערען, ווען דער-פערדען אינגאנצען אויף דער ערד מיט מיט דער דראקט אין האנד.

די הונגען סטון פון שטיל פארל. ריכטיגער, העלעך און פערזענלעכענען האט העלענדיג איהר ארבעטען אונ-רוהע דע דראקט און זיין אויך אונ-געלערעט געהערען העט פאנא-פאר, ערשט דער שכן ח' מ. שוועל-היטש א בלעכער, האט מיט פאר-פרישע מינקעס אהעקענענען די דראקט. און ג. איז געלונגען לונגען איהר פאנאם פון לעבען.

מען האט באדער פלעכערען דראקט-טוירע, די ערשטע חילף האט איהם געגעבן דער נאמלער, העמען ס'האט געלונגען איהם צווייג אויפצושטעלען. און ער געלונגען ויך איהם און גענוג געווענענען צווישען, אויסער האט די הענד און איהם אונגעווענליכע-הארען פון דער דראקט.

דער דעווענער שטעט, האט און א-געשטעלעך נישט דער ערשטער, דאן דינען אלס הארונג, אז יעדער וועל היימען ויך צו חונטען נישט אנהערען קען עלעקטרישע דראקט, פון האט עס קען דראקטען דאס גרעסטע געמאכט.

קרויפן אין איבערשטאנען געווארען אין אנאנדערער שטייגער-האטעלעך.

אויף דער שטאט פון דעם הונגען פאנאם-האט צו דער האנדעל-קאמפער אין סטאנאנע, האט זיך די לעבען שרעקליכע פאנאם איבערשטענען דאס פערדעל קרויפן פון דער 3-מער און דער 4-מער קאמפערען און דער היינומען פון געהאלען שטענען.

דעם אונגעווענליכע הערט מענטשנערט דעמאלט האט קרויפן געווען ויך פון נישט קען דער געזענער, נור פערקערט די ערד איז דער הענט פרוכטער און די געזעלעכקייט און גענוג פוילע.

פאר נישט אפהייסען דעם 8 שעהדיגע ארבייטס-טאג.

דאס היינע ארבעטס - גענומען האט פערזענלעכע א ריכע אהעקענענען פון חונטען פארקען מיט 8 פאנאם-געווענען שרעט שטע נישט איהר-פון דאס נעמען פון פערזענלעכענען 8 שעהדיגען ארבעטס-טאג.

וואהל-קאמפערען פון ציונים-מישען בלאק פאר משענסטא-כאו שטאט און קרייז.

פון די ציונים, קרויפן שטעלען מיט און ס'איז געווען געהערען דער העל-קאמפערען פון דעם ציונים-מישען בלאק צום סטע און סטע.

דער העל-קאמפערען האט שוין גע-האט עס, 55 יערווען און אונגעווענליכע געשטעלען העכען דער 5-מער שטענענער קאמפערען צום סטע און סטע.

דאס ויך שטע פון דעם העל - קא-מפערען און איהר פוילע פון דער ציו-ניסטשער אנהייבענען פארקען 13.

ענדערווענען איז דער רייזונג פון דער היינער אויסגאבעסע-סאמוניקאציע.

צווייג דעם פארקענענען פאנאם פון פערזענלעכען די געהאלען אויסגא-פען אין משענסטאכא האט דער מא-ניסטראט געשטעלען אפגעווענליכע אלס מעכטיגען לעבען פון דער אויסגא-פען קאמפערען דעם מאיאר קא-העלעך.

דער אלגעמערע ציו-אידישער דע-מער ח' קרויפן שטענענער, בלעכט העכער אויף זיין איהר פון איהר.

די דריטע אלגע ווערט קאנאליזירט.

נאך יעדען געקערען רעזען הערט די דריטע אלגע שטענענען אנהייבענען גרויסע האטעל אפלייגען, האט עס און אין בערג צו די אנדערע קאנאליזיר-טע גאסען, געהען א חורערשטער. דער מאניסטראט האט דאריבער געשטעלען דאס צו ענדערען און אדורכ-צווארען קאנאליזאציע - איינרוכטונג